

SUOMEN ENSIMMÄINEN LASKUVARJOHYPPY?

Suomen ensimmäisestä laskuvarjohypystä on koottu tietoja muutamista lähteistä. Ääni Hämeestä ja Karjala-lehti vaikuttavat luotettavimmilta. Mutta entäpä tapahtumat Laatokan Karjalassa? Niistä kertoo K W Janarmo Varhaisilmailumme, Helsinki 1963, s 19. Ohessa tiiviisti molemmista.

Luotettavahko ensi hyppy

Ilmailussa nro 12/94 Janne Horma kirjoitti Ääni Hämeestä palstallaan mm.:

"Ensimmäisen hypyn teki syyskuussa 1892 amerikkalainen ilmapurjehtija W. Misen valtaisasta kuumailmapallostaan Viipurin satamalahteen ja ui rantaan. Impressaario toi aeronautin olkapäällään kantaen takaisin lähtöpaikalle Tervaniemeen, missä viipurilaiset ottivat hänet vastaan eläköön huudoin. Kirjassa käsitellään myös muitten pilottien ja siksi pyrkivien urotekoja, lukekaapahan -. Ilmailun historiaan kirjoitetaan joka päivä uusia sivuja, jokainen harrastajakin on mukana tässä työssä ihan omalla panoksellaan. kaikenhan me kirjaamme, mitä lennämme..."

Janne Myös kehotti lukemaan Sven Hirnin ja Juha Lankisen kirjaa Viipuri, kansainvälinen kaupunki. Janne sanoo pallon olleen kuumailmapallo. Pidän varsin todennäköisenä pallon olleen kuitenkin vetypallo. Samantyyppinen virhe löytyy monesta nykyajan lähteestä palloista puhuttaessa. Esimerkiksi Mikko Uola: Suomen Ilmailuliitto 75 vuotta, Helsinki 1994 s.11 kuvateksti väittää kuvassa olevan kuumailmapallon. Se on vetypallo.

Karjala-lehdestä 23.01.-97 löytyy lainauksia aikalaikirjoituksista:

Syyskuun 16. päivänä 1892 oli Viipurin Sanomien etusivulla näyttävä uutinen, jossa kerrottiin Tervaniemen puistossa tapahtuvasta ennennäkemättömästä sensaatiosta:

"Sunnuntaina syysk.18p:nä tekee kuuluisa amerikkalainen ilmapurjehtija W Misen ylöskohoamisen Jättiläis-Pallossaan ja heittäytyy alas 10 000 jalan korkeudelta laskinvarjostimen avulla. Ilmapallon täyttäminen alkaa klo 5 i.p. ja kohoaminen täsmälleen klo 6 i.p. Soitantoa toimittaa Jenissein rykmentin soittokunta.

Sisäänpääsy 1mk säätyhenkilöiltä ja 50 p palvelusväeltä ja lapsilta."

Lehdet kirjoittivat että hyppy todella suoritettiin, sen kertoo Wiipurin sanomat syyskuun 20. päivän numerossaan 1892: ***"Ilmapurjehtija W. Misen kohosi sunnuntai-iltana palloineen ilmaan Tervaniemen puistosta. Klo 6 ruvettiin tuota mahtavaa palloa täyttämään ja 1/2 7 vaiheilla kohosi hra Misen sen kanssa ylläilmoja kohti, riippuen nuorissa varjostimineen. Päästyään joltisenkin***

korkealle, - ei kumminkaan läheskään niin ylös kuin ilmoituksessa luvattiin - avasi hän pallon auki, jotta kaasu pääsi siitä ulos virtaamaan ja itse heittäytyi irralleen laskeutuakseen maahan.

Aluksi oli vauhti huimaava, vaan kun varjostimen ehti aukaista, hiljeni kyyti paljon. Tuuli kannatti purjehtijaa niin paljon, että ennen kuin alas ehti, oli se tuonut hänet Hiekan ja kaupungin välisen salmen kohdalle, mihin mies veteen vajosi. Uimalla pääsi hän Hiekan puolella olevalle vene sillalle pallo meni kauas Papulaan päin, ennen kuin maahan laskeusi.

Harvoin ovat viipurilaiset niin joukolla liikkeellä olleet kuin tätä ilmapallopurjehtijaa katsomassa. Tervaniemi oli täynnä yleisöä, täynnä oli myös Turun silta ja etelävalli, aivan tungokseen asti. Katsojajoukko nousi useihin tuhansiin."

Noita 'luotettavahkoja' tietoja toimitti Eero Kausalainen - kiitos.

Epätodennäköisempi ensihyppy Tekikö Auguste Ledet ensimmäisen hypyn Suomessa?

Laatokan Karjalasta kerrotaan palloilijan hengiltä otosta

»I. Karstenin tykönä Kuopiossa präntätty» *Maa-miehen Ystävä* ilmestyi 1844—55 ja osoitti alusta alkaen suurta kiinnostusta ilmapurjehdusta kohtaan. Vuonna 1845 on julkaistu kuvaus ilmapallostista, 1847 pariin otteeseen ilmailusanomia ulkomailta, 1849 kolmessa perättäisessä numerossa etualalla sarjakirjoitus »Ilmapurjehtijoista» jne.

Lokakuun 9 p:nä 1847 julkaisee lehti »Kotimaalta»-otsikon alla seuraavan uutisen:

»Pietarista lähti 12 päivä viime Syys-kuuta ilmapurjehtija herra Ledet ilmalaivallansa purjehtimaan ilmaan. Pallo nousi ja katosi vähän ajan päästä ettei näkynyt, ja heiko tuuli vei häntä Laatokkaa kohti. Sen perästä ei ole kuulunut hänestä mitään, mutta hänen pallonsa ja siihen kiinni niottu weneensä on löydetty Laatokan järwestä 10 Wenäjän wirstan paikalla rannalta.»

Vasta 6. 5. 1848 lehti antaa lisätietoja herra Ledetistä, mutta sitä yllättävämpiä:

»Herra Ledet, josta männä vuonna puhuimme, läksi niinikään viime Syyskuussa Pietarista lentoon. Tuuli oli länteinen ja vei pallon Laatokkaan eli Aalto-järvellen päin, josta myöskin, ajan kuluttua, löydettiin wene, pallo ja muitakin purjehtijan kapineita, mutta miestä ei löytenyt mistään. Häntä pidettiin, kau'an aikaa, hukkuneena. Wiimein kuitenkin tuli ilmi, kuinka hän hawattuansa pallon laskeiwansa Laatokkaan, josta hän pienellä weneellä, kuka ties, olisikin hukkunut, heitti koko aluksestaan pois, laskien itsensä maahan lasku koneellansa. Tämä kone on melkeen samallinen, kun tawallinen *paraply* eli sade-

sattui tulemaan suuren kylän mailien, niin kylän wäki, luulten häntä ilmassa lentäväksi pahalaiseksi, surmasiwat hänen maallen päästyänsä.»

Tapahtumasta ei kerrottu sanaakaan lisää, ei em. eikä seuraavissakaan numeroissa. Rajapitäjien kreikkalais-katolinen väestö lienee ollut varsin takapajuista ja taikauskoista ja sattuihan siellä mm. elokuussa 1831 samanlaatuinen tapaus.

*

Sanktpeterburskija Vjedomosti'n mukaan lähti *Auguste Ledet*, joka oli monta vuotta ja suurella menestyksellä työskennellyt ilmapalloon alalla Moskovassa, sunnuntaina 12 p:nä syyskuuta 1847 klo 4 ip. erästä Pietarin keskustan puolesta hurjalle matkalleen. Kiitos erikoisen tehokkaan lehtimainonnan olivat Iisakinkirkon lähitienoot, kaikki kadut, sillat ja talojen katot, täynnä ihmisiä jo keskipäivään mennessä. Koko päivän puhaltanut navakka etelätuuli oli muuttunut heikkoiksi. Rohkean ilmailijan nähtiin vilkuttavan yleisölle pallon hitaasti ajautuessa pohjoista kohti ja hävitessä pilveen.

Neljä päivää myöhemmin lehti selostaa mitä erilaisimpia väitteitä ja huhuja palloilijan kohtalosta. Muutamana päivänä kuluttua se vielä kerran ihmettelee minne hän on voinut kadota. Mutta sen jälkeen ei enää sanaakaan herra

T
ta
o
le
lä
ta
S
si
ul
H
o
p
n
p
ra
p
K
p
S
ei
s
O
L
K
S
ul
M
p
o
k

warjo meillä. Mutta mitäpä tästä? Kun hän näin ilmasta Ledetistä.

'l:
k

kuin 'paraply', ja mies heittäytyi pois aluksestaan! Niinhän hyppääjät tekevät nykyäänkin. Säilyi vielä hengissäkin kunnes tapettiin.

Jos Ledet hyppäsi Suomen puolelle, niin hän on Suomen ensimmäinen laskuvarjohypyn tehnyt.

Tieto on kuitenkin epäluotettava.

Olisipa hauska tietää lisää.

ERÄITÄ ILMAPALLOLENTÄMISEN TÄRKEITÄ HETKIÄ

1670	Jesuiittapappi Francesco de Lana-Terzi esittää idean nosteen avulla toimivasta lentolaitteesta kuultuaan tyhjiöpupun idean.
1709 08.08.	Brasilialainen Lorenzo Gusmão lennättää Portugalissa paperipalloaan suurlähettilään virkahuoneessa.
1783	Montgolfierin veljekset Joseph ja Étienne lennättivät ensi kertaa ihmisen.
1784	Apteekkari Julin rakensi ilmapallon Oulussa.
1785	Englannin kanaali ylitetään kuumailmapallolla.
1797 22.10.	Ensimmäinen laskuvarjohyppy ilmapallosta. Ranskalainen André Jacques Garnerin.
1799	Englantilainen E. D. Clarke lennätti palloa Enontekiöllä.
1886	Puolalainen, pietarilaisen sirkuksen esiintyjä, Karl Saks vajosi kuumailmapalloon mereen Harmajan majakan luona ja kuoli.
1887	Professori Melander suoritti ensimmäiset tunnetut vapaan ilmakehän mittaukset kimpulla markkinailmapalloja - saatiin tietoja minimilämpötilasta.
1892 18.09.	Ensimmäinen laskuvarjohyppy pallosta Suomessa : Viipuri, amerikkalainen ilmapurjehtija W Misen.
1893	Alettiin käyttää Suomessa luotausilmapalloja itsepiirtävin kojein varustettuina.
1894 19.10.	Insinööri Salomon August Andrée ajautui pallollaan Tukholmasta Korppoon saaristoon.
1897 19.09.	John Wirkberg oli mukana parin tunnin mittaisella pallolennolla Cettin kydyssä Tukholmassa - ehkäpä ensimmäinen suomalaisen lento.
1899	M. R. Von Schoulz lokakuusta alkaen ilmapallokomppanian ja ilmalaivankin päällikkönä tsaarin armeijassa.
1904	Hans Fraenkel Ruotsista lensi Pohjanlahden rannikkoamme pitkin ja laskeutui lopulta Ruotsin puolelle.
1905	Keisarillisen ilmapurjehduskoulun Harjoitus-pallo Laskeutuu Laukaaseen: Keski-Suomen ensimmäinen lentotapaus.
1907	Italialainen Francesco Cetti lennätti yleisöä Turussa ja Helsingissä.
1911 20.03.	Viaporiin siirretty siperialainen ilmapalloyksikkö esittelee toimintaansa Merisatamassa Helsingissä.
1966	Veikko Kaseva rakentaa Sampo-pallonsa.
1979	Pekka Parkkinen mukana epävirallisesti MM-kisoissa Uppsalassa.
1979	Tampereella ensimmäinen kansainvälinen ilmapallotapaaminen

	Suomessa, mukana 15 palloa.
1984	Napapiirillä Rovaniemellä Julinin 100-vuotismuistoleiri.
1985	Helmikuussa ensimmäiset SM-kisat.
1985	Suomalaiset ensimmäistä kertaa virallisesti MM-kisoissa - Battle Creek USA.
1986 02.02.	Korkeuslennon AX - 07 luokan SE Markku Jaatinen 7160 m.
1988 07.07.	Ensimmäinen lento Suomesta Ruotsiin kuumailmapallolla: Markku Sipinen ja Unto Kauppinen Pellosta Tornionjoen yli Ruotsin puolelle.
1991	Ilmapalloala organisoitui SIL:ssa keskustoimikunnaksi.
1992 12.06.	Liettuan ensimmäinen laskuvarjohyppy kuumailmapallosta Birstonasissa (OH-MAA): Olli Luoma.
1992 11.08.	AX - 06 luokan SE matkalento Haapajärvi - Korpilahti 196 km Markku Sipinen.
1996 20.07	Suomen ensimmäinen rock-bändin konsertti soitettuna kuumailmapallosta: Miljoonasateen Aeropus Tammerfestissä.
1997 20.01.	Matkalennon ME Steve Fossett 15 562 km
20.01.	Aikalennon ME Steve Fossett 6 vrk 2 tuntia 54 minuuttia
1997 20.04.	Jan Fröjdman lensi ensimmäisen lennon Suomesta Viroon Suomenlahden yli.
1997 30.05.	Ensimmäinen vihkitoimitus suomalaisessa pallossa: Tuija Liukko ja Jukka Kujala. Asian hoitivat pastori Jaana Ranttilä ja Ilkka Korhonen (ilma- aluksen päällikkö). Pallo oli OH-TRE.
1998	Asko Ström kävi AGFA-pallolla korkealla ja pudotti hyppääjänkin.
1998 16.08.	Matkalennon ME Steve Fossett 24 466 km
1998 16.08.	Aikalennon ME Steve Fossett 8 vrk 13 tuntia 59 minuuttia

[Takaisin etusivulle](#)